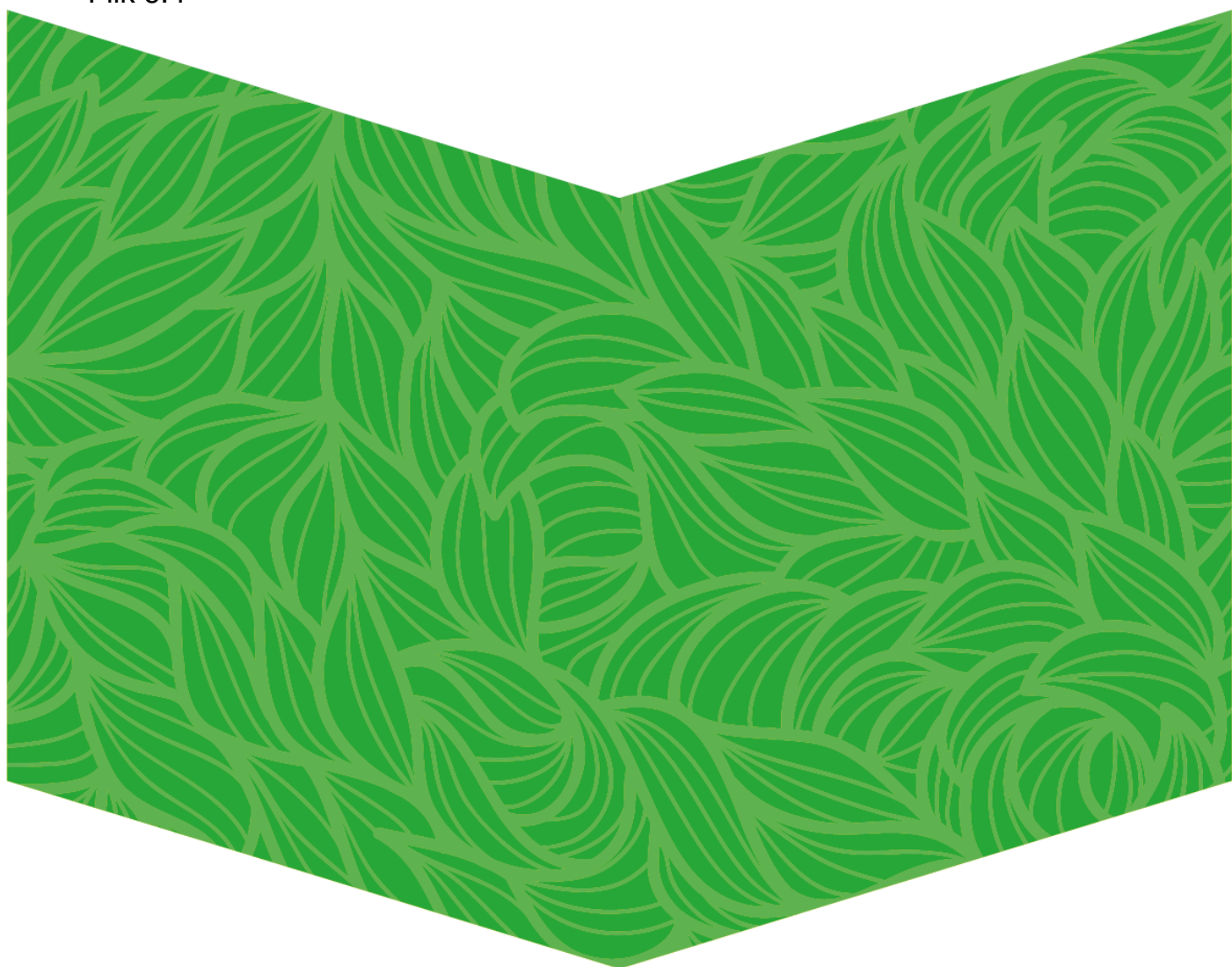

Plan för Psykiskt och socialt omhändertagande vid stora olyckor och katastrofer

Socialnämnden

Flik 6.4

Dokumenttyp	Plan
Dokumentnamn	Plan för Psykiskt och socialt omhändertagande vid stora olyckor och katastrof
Fastställd	2010
Beslutande	Kommunfullmäktige
Giltighetstid	Tillsvidare
Processägare	Socialchef
Senast reviderad	2021-09-13 Kf § 75
Detta dokument gäller för	Vingåkers kommun

Innehållsförteckning

Mål 4	
Syfte	4
Inledning	4
Samverkan	5
Uppdrag och förhållningssätt	5
Psykiskt och socialt omhändertagande vid olyckshändelser	6
Akut omhändertagande	6
Långsiktiga stödinsatser för drabbade.	6
Stödinsatser för berörd personal	7
Information och kontakter med media	7
Organisation av Krisstöd/ POSOM i Vingåkers kommun	7
Ledningsgrupp	7
Stödgrupp	8
Resursgrupp	8
Larmplan	8
Ledningsgrupp	8
Stödgrupp	9
Larmlista	9
Befogenheter	9
Ekonomi	9
Interna bilagor	9

Mål

Det psykiska och sociala omhändertagandet av drabbade människor vid stora olyckor och katastrofer ska vara ett stöd i den akuta situationen och förebygga psykisk ohälsa på sikt. Krisstöd/POSOM aktiveras i situationer då det bedöms att samhällets ordinarie resurser inte räcker till.

En målsättning är att insatserna så långt möjligt ska bedrivas inom ordinarie ramar och/eller ordinarie personal. Detta för att lättare uppnå kvalitet och kontinuitet. Genom information och utbildning ska samhällets beredskap i dessa frågor successivt stärkas.

Syfte

Insatserna ska tillgodose de behov, utöver omedelbara räddningsinsatser och akutsjukvård, vilka ges av räddningstjänsten, sjukvården och polisen, som drabbade och anhöriga kan ha i anslutning till och efter den inträffade olyckan/katastrofen.

Inledning

Det högteknologiska samhället medför en ökad sårbarhet, exempelvis kan omfattande störningar i eltilförseln få stora konsekvenser för många samhällsfunktioner. Människor reser allt mer över hela världen, vilket ökar risken för transportolyckor och för att bli utsatt för terror-handlingar eller naturkatastrofer. Exempel på terrorhandlingar är attacken i Oslo och Utøya 2011, attackerna i Paris 2015, bombdåden i Bryssel 2016 och på Manchester Arena 2017. I Sverige inträffade i april 2017 ett terrordåd på Drottninggatan i Stockholm som ledde till få omkomna men ett stort antal drabbade.

Katastrofriskerna har ökat i det moderna samhället. Ett antal större olyckor under de senaste årtiondena som Scandinavian Star, Estonia och Tsunamikatastrofen har lett till ett ökat intresse för det psykiska och sociala omhändertagandet efter en olycka.

Även mindre olyckor kräver psykiskt och socialt stöd men det kan i regel ske inom ramen för samhällets ordinarie resurser.

Andra nya företeelser är den ökade användningen av sociala medier, vilket innebär att information sprids snabbt. Drabbade kan larma direkt från en skadeplats vid en allvarlig händelse. Det kan medföra att närstående och andra konfronteras med svåra situationer utan möjlighet att kunna ingripa eller påverka.

Samtidigt som omvärlden förändras kontinuerligt sker allvarliga händelser mycket sällan i varje enskild kommun, region och län. Som sällanhändelser är de allvarliga händelserna därför förknippade med särskilda svårigheter vilket skiljer dem från det krisstöd som utövas i vardagen. Ofta handlar utmaningarna om samordning och organisation av krisstödet.

Som regel är behovet av psykiska och sociala insatser långvarigare än de rent medicinska och berör inte enbart de drabbade utan även anhöriga och vänner, åskådare, räddningspersonal, polis och sjukvårdspersonal med flera.

Det är mot denna bakgrund som Socialstyrelsen i allmänna råd 1991:2 ("psykiskt och socialt omhändertagande vid stora olyckor och katastrofer") föreslog att en psykisk och social katastrofberedskap skulle byggas upp i kommuner och regioner. I råden framhölls att erfarenheter från olika länder visar att det särskilt vid katastrofer som drabbar lokalsamhället, är väsentligt att hälso- och sjukvården, räddningstjänsten, socialtjänsten, kyrkan med flera organisationer samverkar i sina insatser för olika drabbade grupper. De allmänna råden underströk att ett gott psykiskt och socialt omhändertagande vid katastrofer förutsätter en helhetssyn på människan, innebärande att arbetet måste bygga på kunskaper från olika kompletterande kunskapsområden och ta hänsyn till biologiska, psykologiska, sociala, socialpsykologiska samt existentiella faktorer. Det innebär i sin tur att man i katastrofplaneringen bör ha med representanter för samtliga dessa kunskapsområden.

Samverkan

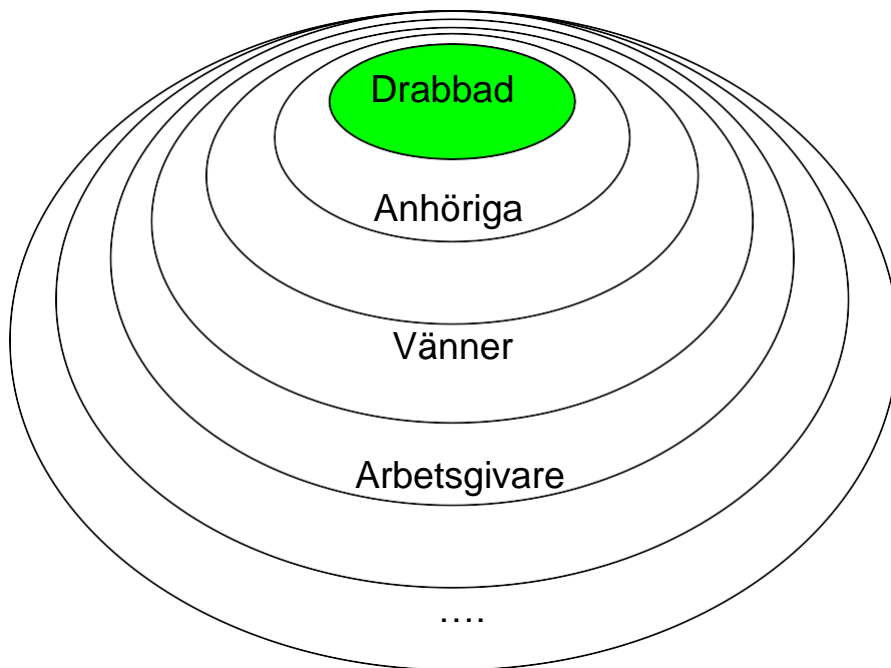
I Vingåkers kommun finns en samverkan vid krisstödssamordning mellan berörda verksamheter såsom Socialförvaltningen, Barn- och utbildningsförvaltningen Räddningstjänsten, Vårdcentralen, Polisen, med flera. I arbetet finns nära samverkan med kyrkorna.

Ledningsgruppen har en nära samverkan och träffas regelbundet minst två gånger per år. Samt när situationer uppstår som kräver en bedömning och uppstart. Vid en sådan bedömning är följande frågeställningar centrala:

- Vilka drabbade sammanhang finns? Grupper av människor, familjer, arbetsplatser etc.
- Direkt berörda av händelsen
- Indirekt drabbade, vittnen etc.
- Riskfaktorer
- Hur ser nätverken ut runt de drabbade, vilken förmåga har dessa?
- Vilka behov finns och organisationsstorlek att tillgodose drabbades behov?

Uppdrag och förhållningssätt

Utgångspunkten i kommunens ansvar för psykiska och sociala stödinsatser är att individen själv och med hjälp av sitt nätverk bestående av till exempel familj, vänner, arbetskamrater, arbetsgivare eller föreningsliv etc. skall kunna klara av att hantera en kris i livet. Kommunens, Regionens och Polisens förhållningssätt är därför att vid olyckor och kriser som kommer till deras kännedom försöka bedöma om individens egna resurser och nätverk är tillräckliga. I de fall det konstateras att en eller flera individer inte har förmåga att klara sin situation träder kommunens, regionens och polisens ansvar in med stöd av de legala grunderna ovan.

Förhållningssätt som, kommunen, regionen, räddningstjänsten och polisen utgår från vid bedömning av behov av psykiska och sociala stödinsatser. De inre ringarna utgör det bästa stödet för drabbade individer. Om dessa nätverk inte finns eller saknar resurser träder samhällets ansvar in.

Psykiskt och socialt omhändertagande vid olyckshändelser

Akut omhändertagande

- Varje drabbad person/familj bör få en egen stöd/kontaktperson.
- Samtliga drabbade bör registreras för att möjliggöra uppföljning.
- Information måste fortlöpande tillhandahållas de drabbade.
- De drabbade ska skyddas från ytterligare traumatiserande stress.
- Vid omhändertagande på vårdcentralen bör fortsatta stödkontakter förberedas och förmedlas.
- Överlevande och anhöriga bör tidigt etablera kontakt med den eller de stödpersoner som ska ha den fortsatta kontakten.
- Anhöriga till omkomna bör i vissa fall ges möjlighet att resa till den ort där olyckan inträffat.
- Telefonjour för allmänheten bör snabbt inrättas och bemannas.

Långsiktiga stödinsatser för drabbade.

- Erbjudna uppföljande stödkontakter på hemorten.

Stödinsatser för berörd personal

Den särskilda uppgiften att garantera berörd räddningspersonal nödvändigt stöd för att följa upp deras upplevelser under räddningsarbetet (debriefing) är ett ansvar för respektive arbetsgivare och företagshälsovården

Information och kontakter med media

Sedan de allmänna råden skrevs har utvecklingen inom informationsområdet varit snabb genom Internet, mobiltelefoni, SMS, sociala medier etc. Det är därför idag ännu svårare att förebygga ryktesspridning och att felaktig information sprids.

Samtidigt har Krisstöd/POSOM gruppernas huvudsakliga arbetsuppgift blivit att handskas med information till media för att rätt information ska spridas och om möjligt skydda drabbade från påträngande uppmärksamhet från media. Det är därför viktigt att det till Krisstöd /POSOM gruppen knyts informatörskompetens som kan redigera kommunens hemsida, svara för mediahantering med mera.

Parallellt med denna utveckling har samhällets medvetande om vikten av krishantering ökat och de flesta skolor, arbetsplatser etc. har idag egna krisplaner vilket minskar behovet av direkta insatser från Krisstöd /POSOM grupperna.

Organisation av Krisstöd/ POSOM i Vingåkers kommun

Ledningsgrupp

I ledningsgruppen ingår

- Socialchef, områdeschef för IFO(individ- och familjeomsorgen i socialförvaltningen).
- Vice räddningschef, Räddningstjänsten (ersättare räddningschef).
- Områdeschef, ersättare, Polismyndigheten.
- Kyrkoherde, ersättare, Svenska kyrkan.
- Vårdcentralchef (ersättare kurator), Vingåkers vårdcentral.
- Skolsköterska (ersättare barn- och utbildningschef), barn- och utbildningsförvaltningen.
- Medicinskt ansvarig sjuksköterska, socialförvaltningen.
- Anhörigsamordnare, socialförvaltningen.
- Kommunens kommunikatörer (ersättare enligt särskild lista).
- Säkerhetsstrateg

Migrationsverket, Polismyndigheten och företagshälsovården inbjuds regelmässigt till ledningsgruppen.

Vid behov kan andra berörda knytas till ledningsgruppen.

Ledningsgruppens uppehållsplatser

1:a hand kommunkontoret i Vingåker.

2:a hand Ekgårdens konferensrum (tillgängligt kväll, natt, helg)

Ledningsgruppens arbetsuppgifter

- Planera och utveckla organisationen samt svara för utbildning/information om krisstöd såväl till stöd- och resursgrupper som till hela lokalsamhället.
- Organisera akuta hjälpinsatser till dem som berörts av en katastrof och deras anhöriga och därvid beakta att ledningsgruppen kan behöva vara aktiv flera dygn i sträck.
- Samordna stödgruppens arbete.
- Samordna resursgruppens arbete.
- Dokumentation.
- Information, uppsamling och stöd till anhöriga.
- Information till massmedia.
- Omhändertagande och bistånd till oskadade inblandade.
- Bistå stödgruppen.
- Kalla in lämpligt antal resurspersoner beroende på händelsens omfattning.

Stödgrupp

I stödgruppen ingår

I stödgruppen ingår representanter från kyrkorna, psykolog, kurator (vårdcentralen), samtliga sjuksköterskor och socionomer anställda i barn- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen. (skolkurator, socialsekreterare, skolsköterskor och sjuksköterskor.)

Stödgruppen inkallas i omfattning motsvarande olyckans omfattning.

Stödgruppens arbetsuppgifter

- Ge kvalificerat psykologiskt och socialt stöd till drabbade och deras anhöriga på kort och lång sikt

Resursgrupp

Resursgrupp består av

Intresserade inom kommun och frivilligorganisationer. Det är främst olika kyrkor och Röda Korset. Hjälper till med praktiska insatser, exempelvis utspisning och medmänskligt omhändertagande.

Resursgruppen inkallas i omfattning som bedöms av ledningsgruppen.

Resursgruppens arbetsuppgifter

- Medmänskligt stöd
- Praktiskt omhändertagande d.v.s. ordna med förtäring, filter, skjutsar etc.

Larmplan

Ledningsgrupp

Vid en större olycka larmar tjänsteman i beredskap (Tib), räddningsledare eller vakthavande polisbefäl via SOS-centralen ur ledningsgruppen (=larmlista).

Krisstöds/POSOM:s ledningsgrupp kan också aktiveras av kommunens krisledningsgrupp och på eget initiativ.

Stödgrupp

Stödgruppen larmas vanligen av Krisstöd/POSOMS:s ledningsgrupp.

Larmlista

Larmlistan uppdateras löpande. Ansvarig är säkerhetsstrateg. Respektive huvudman anmäler omgående personförändringar i larmlistan till säkerhetsstrategen som sedan via brev eller mail förmedlar den reviderade listan till ledningsgruppens medlemmar, polismyndigheten, räddningstjänsten och SOS alarm.

Befogenheter

Socialchefen och områdeschefen-IFO har var för sig rätt att besluta om ekonomiskt bistånd avseende medel för uppehälle, logi, ekipering samt för resa till hemorten med billigaste färd sätt såvida inte transporten på grund av särskilda omständigheter måste ske på annat sätt. Kontakt skall alltid tas med försäkringsbolag och annan ev. hemkommun.

Socialchefen och områdeschefen-IFO har även rätt att vid större katastrofer beordra in växelpersonal för tjänstgöring.

Ledningsgruppen har rätt att rekvirera mat från Humlegårdens kök.

Ekonomi

Kostnader för utbildning, material etc. bekostas av kommunens konto för beredskapsplanering. Samråd ska ske med beredskapsansvarig i kommunen.

Direkta kostnader för Krisstöd/POSOM insatser vid olyckor och katastrofer till den del som ej täcks av försäkringsbolag eller andra svarar kommunstyrelsen för.

För personalkostnader för ledningsgrupp och stödgrupp svarar respektive arbetsgivare.

Interna bilagor

Bilaga 1, Administrativa rutiner och logi

Bilaga 2, Ledningsgrupp

Bilaga 3, Stödgrupp

Bilaga 4, Resursgrupp

Bilaga 5, Lokaler och viktiga kontakter

Bilaga 6, Disponibla telefoner, dörrkoder och viktiga telefonnummer under bearbetning

Bilaga 7, Viktiga kontaktuppgifter